

89 Sergij Vilfan, *Pravna zgodovina Slovencev*, Ljubljana 1961, str. 361; Ema Umek, *Individualna prisega pred nepristranskim sodnikom iz leta 1691*, *Jezik in slovstvo*, XDX, 1973/74, str. 362-363.

90 O sestavi podložniških priseg: P. Rjbnikar, str. 31-32.

ZUSAMMENFASSUNG

Eidschwüre im Slowenischen

Matevž Košir

Die Eidschwüre stellen slowenische Texte amtlichen Charakters dar. Die ersten slowenischen Eidschwüre stammen aus dem 16. Jahrhundert, besonders zahlreich sind sie aber im 17. und 18. Jahrhundert. Es sind slowenische Eidschwüre aller Bevölkerungsschichten erhalten worden, von Edelleuten und Bürgern und Marktbürgern bis zu Untertanen. Die Eidschwüre können in drei Gruppen aufgeteilt werden: Geschenke- oder Untertaneneidschwüre, die Eidschwüre der Angestellten und die Eidschwüre in den Prozeßverfahren. Am zahlreichsten sind die Eidschwüre in den Prozeßverfahren, die Zeugen vor den verschiedensten Gerichten mit Hinsicht auf die Lage abgelegt haben und im Hinblick auf die Angelegenheit, derentwegen sie den Eid geschwört haben.

Tiskovni delikti 1874-1930

Jelka Melik

Med kaznivimi dejanji, ki so jih obravnavala in sodila redna kazenska sodišča, so imeli tiskovni delikti posebno mesto. Kazenski postopek, ki je veljal za tiskovne zadeve, je bil nekoliko drugačen od splošnega kazenskega postopka, kar se je odražalo tudi v poslovanju s spisi, saj so sodišča za te zadeve vodila poseben vpisnik. V letih 1898 do 1930 je ta vpisnik nosil oznako Pr.

S tem prispevkom želimo nekoliko osvetliti to področje kazenskega sodstva ter opozoriti arhiviste v slovenskih arhivih na posebno skrbnost pri strokovni obdelavi tovrstnega arhivskega gradiva. Sodni spisi, ki vsebujejo kazenske postopke pri tiskovnih deliktih, predstavljajo namreč odličen vir za politično in kulturno zgodovino. V »tiskovnih pravadah« so številne pomembne osebe slovenske preteklosti kot zasebni tožilci ali obtoženci v obrambo svojih trditev navajale podrobnosti iz svojega in nasprotnikovega osebnege, političnega in kulturnega življenja.

Kazenski postopek je sredstvo države v boju zoper kriminaliteto. Posebej urejen postopek proti določeni vrsti kaznivih dejanj torej pomeni, da država tej vrsti kriminalitete posveča posebno pozornost. Ker je, kot je zapisal S. Vilfan, namen kazenskega prava »s prisilnimi sredstvi zago-

toviti obstanek določenega družbenega reda in razmerij, ki ga tvorijo«,¹ pomeni, da so kazniva dejanja, storjena s tiskom, predstavljala zaradi velike odmevnosti posebej občutljivo področje. Kljub povedanemu pa moramo opozoriti, da v državah, kjer ni svobode tiska, tudi ni posebnega statusa tiskovnih deliktov, saj tovrstna kazniva dejanja država prepereči že z močno preventivno dejavnostjo, na primer cenzuro. Tudi avstrijska država je do uvedbe ustavnega življenja leta 1861 zelo ostro bdela nad tiskom, kar je veljalo še zlasti za Metternichov in Bachov absolutizem. Revolucionarno leto 1848-1849 je bila le kratkotrajna epizoda tiskovne svobode, hkrati pa tudi procesnih predpisov za tiskovne zadeve in porote za sojenje tiskovnih deliktov.

Liberalnejši tiskovni zakon je Avstrija končno dobila 17. decembra 1862.² Istočasno je izšel tudi zakon o kazenskem postopanju v tiskovnih zadevah,³ ki je uvedel proces z obtožbo, javnost in neposrednost postopka ter tako imenovano objektivno postopanje. Medtem ko je materialni tiskovni zakon z novelami v letih 1868, 1894 in 1914⁴ veljal pri nas vse do 1925, ko je bil sprejet za vso državo enoten tiskovni zakon, ki je vseboval materialne in formalne predpise, so bile procesne določbe spremenjene že z uvedbo

porote 1869 in z Kazensko-pravdnim redom 1873 v §§ 483 do 494.⁵

Obstajali sta dve vrsti tiskovnih deliktov:

1. prekrški in prestopki, storjeni z kršitvijo ali neupoštevanjem predpisov tiskovnega zakona in
2. hudodelstva, prestopki in prekrški, kaznivi po splošnem kazenskem zakonu, storjeni z vsebino neke tiskovine.

Prekrške, navedene pod 1. točko, je sodilo zborna sodišče prve stopnje, v katerega območju je bilo kaznivo dejanje storjeno, prestopke pa okrajno sodišče na sedežu zbornega sodišča prve stopnje, v katerega okolišju je bil prestopok storjen.

Hudodelstva in prekrške, navedene pod 2. točko, je sodilo porotno sodišče, prestopke pa okrajno sodišče na sedežu pristojnega zbornega sodišča. Kot kraj storitve kaznivega dejanja je veljal kraj natisa, kadar ta ni bil znan ali je ležal zunaj ozemlja, kjer je veljal Kazensko-pravdni red, pa kraj, kjer se je tiskovina razširjala. Če je bilo tako pristojnih več sodišč, je zadevo prevzelo tisto, ki je prvo uvedlo preiskavo.

Za kazenski postopek v tiskovnih zadevah so veljali, kadar ni bilo posebnih določb, splošni predpisi kazenskega postopka. Posebne določbe so urejale (razen opisanih določb o pristojnosti) še zaplembo tiskovin in »objektivni postopek«.

Tiskovine, izdane in razširjene proti predpisom tiskovnega zakona, in tiskovine, »katere je zaradi njih vsebine v javnem interesu preganjati«, je zaplenilo varnostno oblastvo neposredno ali pa posredno na podlagi odredbe državnega pravdnika. V obeh primerih je moralo varnostno oblastvo v štiriindvajsetih urah obvestiti državnega pravdnika tistega kraja, kjer je imelo sedež za sojenje pristojno sodišče, in priložiti izvod tiskovine (§ 487 k.pr.r.). Če je zaseg opravilo neposredno varnostno oblastvo, je državni pravdnik zahteval razveljavitev zasega (in sicer v treh dneh od prejetega obvestila) ali pa se je obrnil na zborna sodišče prve stopnje oziroma na okrajno sodišče za potrditev konfiskacije. V primeru posredne zaplembe je moral državni pravdnik v treh dneh od dneva, ko je prejel obvestilo o izvršeni zaplembi, zaprositi sodišče za potrditev le-te (§ 488 k.pr.r.). Sodišče naj bi v treh dneh izreklo potrditev ali razveljavitev zaplembe. Če potrditve ni izreklo v osmih dneh od opravljene zaplembe in se tudi državni pravdnik ni pritožil proti odklonitvi zaplembe, je le-ta ugasnila in jo je varnostno oblastvo na zahtevo stranke razveljavilo (§ 489 k.pr.r.).

V osmih dneh po potrditvi zaplembe je moral državni pravdnik podati predlog za vpekljavo uvedne preiskave ali vložiti obtožnico, sicer je zaplemba ugasnila (§ 490 k.pr.r.).

Kadar je bilo z vsebino tiskovine sicer storjeno kaznivo dejanje, a je sodišče ugotovilo, da je potrebno preiskavo ustaviti ali obtoženca oprostiti obtožbe, je sodišče kljub temu odredilo uničenje tiskovine in izreklo prepoved njenega razširjenja (§ 492 k.pr.r.).

Tiskovina se je lahko zaplenila tudi na predlog zasebnega tožilca. V tem primeru je lahko zaplembo ukazalo le sodišče (§ 487 k.pr.r.).

Kot smo že omenili, je posebnost kazenskega postopka v tiskovnih zadevah tuji objektivni postopek. Ta kazenski postopek v razliko od običajnega, subjektivnega postopka ni usmerjen k obsojbi določene osebe, temveč le k ugotovitvi, da je bilo z vsebino neke tiskovine storjeno kaznivo dejanje. Ta postopek je omogočal zaseg tiskovine tudi kadar je ugotovitev storilca z vsebino tiskovine storjenega kaznivega dejanja povzročala težave in bi po opisanih pravilih o zaplembi tiskovine prišlo do njene razveljavitve. Določbe o objektivnem postopku je vseboval § 493 k.pr.r.: »Državni pravdnik sme, tudi ako ne vzdigne obtožbe proti nikaki določni osebi, v javnem interesu zahtevati, da sodišče razsodi o tem, ustanovili vsebina kake tiskovine kako kaznivo dejanje, ter da v tem slučaju izreče prepoved, tiskovino dalje razširjati. O tem razsoja sodni dvor prve stopnje in če gre za prestopok, pristojno okrajno sodišče, poslušavši državnega pravdnika v nejavni seji, a s takim razsodilom se ne predseguje v kazenski postopek, kateri bi se pozneje utegnil začeti proti kakih določnih osebi. Proti sodnemu razsodilu, katero je tedaj, kadar se izda prepoved, na sodnem poslopiju javno nabiti in po uradnem časniku razglasiti, sme vsak udeleženec v osmih dneh po razglasu vzdigniti vgovor, o katerem razsoja sodišče v javni seji poslušavši državnega pravdnika in vgovornika.«

Te določbe o postopku v tiskovnih zadevah so veljale tudi v jugoslovanski Sloveniji, vendar je prve spremembe prinesla že ustava z dne 28. junija 1921, ki je odpravila porotno sojenje za tiskovne delikte. Metod Dolenc je stanje na tem področju označil z besedami: »Tiskovne razmere so bile o času ustave zelo slabe. Žalitve s tiskom so bile na dnevnem reilu, a do kaznovanja krivcev je prišlo po tedajšnjih zakonih, preostalih iz časov pred prevratom, zelo redko in še to le po dolgem času. Tudi niso kazni ustrezale značaju krivde. Morala v časnikih je padla tako nizko, da so vsi resni krogi želeli skorajšnjega izboljšanja tiskovnega prava.«⁶

Novo ureditev tiskovnega prava, enotno za vso državo, je prinesel Zakon o tisku 8. avgusta 1925, s katerim so bili ukinjeni vsi posebni materialni tiskovni zakoni in predpisi, ki so veljali v »poedinih pokrajinah kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Veljale tudi niso več določbe splošnih kazenskih postopnikov ali določbe posebnih

zakonov o tisku, ki so nasprotovale predpisom novega zakona (čl. 95 ZT). V pravniških krogih Ljubljane in Zagreba zakon ni bil dobro ocenjen. Očitali so mu predvsem nesistematičnost, nedoslednost, zaradi naslonitve na srbski zakon tudi nejasnost in nerazumljivost nekaterih določb ter dejstvo, da ni natančno rešil vprašanja, katere določbe kazenskih materialnih in formalnih zakonov so bile ukinjene in katere so še ostale v veljavi.⁷

Predpise o postopku v tiskovnih zadevah je vseboval zakon v devetem poglavju v členih 73 do 92. Zakonodajalec je želel glede na takratne razmere predvsem pospešiti tiskovni postopek in je procesne določbe podredil temu cilju, večkrat na škodo spoštovanja drugih temeljnih načel kazenskega procesnega prava. Vsa kazniva dejanja, storjena s tiskom, so po določbah novega zakona spadala v pristojnost zbornih sodišč prve stopnje, torej okrožnih sodišč in deželnega sodišča. Tožbo je bilo potrebno vložiti pri pristojnem sodišču v enem letu od dneva natisa tiskovine (čl. 73 in čl. 89 ZT). Zakon je taksativno naštel osebe in organe, ki so bili upravičeni vložiti tožbo (čl. 79 ZT). Na tem mestu je naslonitev zakona o tisku na srbski zakon o kazenskem postopku še posebej očitna, tako da določb ni bilo mogoče uporabljati brez strokovnega tolmačenja.

Če je kaznivo dejanje zadevalo privatno ali pravno osebo, je lahko tožbo vložila ta oseba ali njen zakoniti zastopnik; če je zadevalo kralja ali člane kraljeve hiše, je tožbo lahko vložil državni pravdnik; če je zadevalo poglavarja tuje države ali diplomatske predstavnike, je tožbo lahko vložil državni pravdnik na podlagi naredbe ministra za zunanje zadeve; če je zadevalo narodno skupščino, sodišča, vojsko, državne urade, javno-pravne korporacije, je lahko vložil tožbo državni pravdnik na zahtevo predstavnikov teh organov; če je zadevalo osebe, ki so opravljale javno službo pri izvrševanju le-te je tožbo vložil organ, ki mu je bila oseba podrejena ali pa neposredno ta oseba; če je zadevalo porotnike, priče, druge državljane, ki so opravljali javno službo, so smele vložiti tožbo te osebe same; če je zadevalo družbene vrste, razrede ali združbe je smel tožiti njihov predstavnik. Pri kršitvah formalnih predpisov Zakona o tisku je lahko vložil tožbo državni pravdnik ali policijski organ. Če bi kaznivo dejanje lahko vznemirilo javno mnenje ali pa se je nanašalo na širše družbene kroge, je zakon za vložitev tožbe pooblastil policijske (politične) organe, pri kaznivih dejanjih proti splošnim interesom pa državnega pravdnika.

Sodišče je moralo prejeti tožbo še isti dan izročiti preiskovalnemu sodniku kot »nujen predmet«, ta pa jo je bil dolžan v štirindvajsetih urah posredovati tožencu skupaj z

»inkriminirano tiskano stvarjo ali z overovljenim prepisom vsega besedila«, v katerem so bili inkriminirani odstavki ter nalogom, naj toženec predloži v osmih dneh odgovor na tožbo (čl. 73 ZT). V tem odgovoru je toženec podal svojo obrambo in predlagal izvedbo dokazov. Kasneje toženec ni smel navajati novih dokazov, razen v odgovoru na nove navedbe tožilca. Zakon je pri toženčevih dokazih ločeval take, ki jih je bilo mogoče izvesti na območju pristojnega sodišča, in take, ki so se morali izvesti izven tega območja (čl. 73 ZT). Toženčeve navedbe in dokaze je sodišče sporočilo tožilcu še isti dan, ta pa je lahko nasprotne dokaze predložil v roku, ki ga je določil preiskovalni sodnik (čl. 75 ZT). Preiskovalnemu sodniku je bila prepuščena tudi svobodna ocena o tem, ali je sklicevanje toženca na priče izven območja pristojnega sodišča utemeljeno ali namenjeno zgolj zavlačevanju postopka. Kadar je menil, da toženčevi predlogi niso utemeljeni, ali kadar je to trdil tožilec, je preiskovalni sodnik predložil zadevo v dokončno odločitev sodišču (čl. 75 ZT). Sodišče je imelo možnost, v smislu pospešitve postopka, že na podlagi odgovora na tožbo, v katerem je toženec predlagal izvedbo dokazov izven območja sodišča, pozvati tožilca, da v treh dneh vloži obtožnico, in na tej podlagi takoj odrediti glavno obravnavo (§ 73 ZT). Praviloma pa se je pred glavno obravnavo izvedla preiskava. Preiskovalni sodnik je zasljal toženca in priče ter izvedel druge predlagane dokaze, nato izročil spise sodišču, ki je v senatu treh sodnikov odločilo, ali se toženca obtoži ali ne. V primeru pozitivne odločitve je moral tožilec vložiti obtožnico v treh dneh, sodišče pa nato v petih, če je bilo potrebno vabiti priče, pa v desetih dneh odrediti glavno obravnavo. Sodišče uradoma ni bilo dolžno preskrbeti nikakršnih dokazov (členi 80-85 ZT).

Kadar je toženec pri sodišču trdil, da se inkriminirana tiskovina ne nanaša na tožilca, in se je tožilec s tako izjavo zadovoljil, je sodišče z odločbo, ki je vsebovala toženčevo izjavo, ustavil postopek. Tožilec je imel pravico odločbo objaviti (čl. 87 ZT). Sodišče je s sodbo odločilo o krivdi, pri obsodbi tudi o kazni, o stroških kazenskega postopka ter o odškodnini. Kadar je imelo kaznivo dejanje političen značaj, je morala sodba vsebovati tudi to ugotovitev, in sicer zaradi posebnih olajšav pri izvrševanju kazni, ki so jih imeli politični obsojenci (čl. 92 ZT).

Zoper sodbe in druge odločbe je zakon dovoljeval pravno sredstvo pritožbe in ugovora, ki jih je bilo potrebno vložiti v treh dneh na zborni sodišče prve stopnje, ki je moralo po poteku tega roka v štirindvajsetih urah celoten spis izročiti zbornemu sodišču druge stopnje. Višje sodišče je moralo zadevo kot nujno rešiti

v petnajstih dneh (čl. 90 ZT). Tudi ta določba v smislu k.pr.r. ni razumljiva. Stroka je menila, da je potrebno pritožbo razumeti kot ničnostno pritožbo in ugovor kot vzklíc.

Zaradi lažjega razumevanja kazenskih spisov z oznako Pr moramo predstaviti še nekaj najosnovnejših določb materialnega tiskovnega prava. Vsebovala sta jih že omenjena avstrijski Tiskovni zakon iz leta 1862 z novelami in jugoslovanski Zakon o tisku iz leta 1925.

1. Avstrijski Tiskovni zakon je v drugem oddelku pod naslovom Določbe za vzdrževanje reda v tiskovnih zadevah obravnaval tiskovne delikte, ki so predstavljalí kršitev predpisov tiskovnega zakona. Kaznivost teh deliktov je zastarela v šestih mesecih, če kazenski zakonik ni predpisoval krajše dobe (§ 27 TZ). Drugo vrsto tiskovnih deliktov je zakon obdelal v tretjem oddelku, ki nosi naslov Določbe o kaznivih dejanjih katera se storijo po vsebini tiskovin. Splošno določbo je vseboval § 28: »Ako se po vsebini kake tiskovine stori kako po obstoječih kazenskih zakonih kaznjivo dejanje, uporabljati so na to določbe teh zakonov.

Po teh določbah presojati je toraj tudi kaznivost onih oseb, katere so sodelovale k ponatisku ali razširjanju kakega tiskovnega izdelka (proizvoda).

S tem utrjena kaznivost se ne more odklanjati s tiskovini pridejano izjavo, da se kdo ne strinja z vsebino kakega objavljenega spisa ali da noče zastopati kake prijave, kakor tudi ne s tem, ako izreče kdo drugi, da hoče prevzeti sam odgovornost...«⁸

Obstajal je torej sistem odgovornosti vseh udeležencev po predpisih splošnega kazenskega zakona ter še poseben delikt »zanemarjanje dolžne paznosti«. Urednik, založnik, tiskar in razširjevalec so namreč odgovarjali, ker so zanemarili svojo dolžnost. »Urednik kake perijodične tiskovine, katere vsebina ustanovi kako hudodelstvo ali kak pregrešek«, je bil odgovoren, »če tudi se mu po občnih določbah kazenskega zakona to hudodelstvo ali ta pregrešek ne more prištrevati, vendar za zanemarjanje one paznosti, pri kateri bi, ko bi jo bil imel, kakor je njegova dolžnost, bila izostala sprejetev kaznjive vsebine tiskovine« (1. točka novele TZ iz leta 1868). Založnik neperiodične tiskovine, s katere vsebino je bilo storjeno kaznivo dejanje, je bil »odgovoren zaradi zanemarjenja dolžne paznosti«, kadar pri prvem sodnem zaslišanju ni mogel navesti pisca ali izdajatelja, ki je tiskovino prevzel v založbo, in so zanj veljale določbe tiskovnega zakona (2. točka novele TZ iz 1968). Tiskar je bil odgovoren za »zanemarjanje dolžne paznosti«, kadar se pri

tiskanju kakršnekoli tiskovine ni ravnal po predpisih tiskovnega zakona, ki so zahtevali na vsaki tiskovini ime tiskarja in založnika, na periodični tiskovini pa tiskarja, izdajatelja in vsaj enega odgovornega urednika ter po predpisih o oddajanju dolžnostnih izvodov. Končno je bil odgovoren tudi razširjevalec za razširjanje tiskovine na prepovedan način in za razširjanje tiskovin, za katere je ali bi moral vedeti, da je ni dovoljeno razširjati (3. točka novele k TZ iz 1868). Odgovornost za »zanemarjanje dolžne paznosti« je nastopila šele takrat, ko se je začelo razpečevanje. Zgoraj naštete osebe so zakrville prestopke, kazniv z zaporom od enega do šestih mesecev, če je bilo z vsebino tiskovine storjeno hudodelstvo, in z denarno kaznijo, kadar je bil storjen prekršek (4. in 5. točka novele k TZ iz 1968).

Kadar je bilo storjeno z vsebino kake tiskovine hudodelstvo, je moralo sodišče v sodbi izreči tudi prepoved nadaljnega razširjanja te tiskovine, lahko pa je to prepoved izreklo tudi, kadar je bil z vsebino tiskovine storjen prekršek ali prestopok (§ 36 TZ). Hudodelstva in prekrški, storjeni z vsebino tiskovine, so zastarali po splošnih načelih kazenskega zakona, a najdlje v šestih mesecih od dneva začetka razpečevanja tiskovine (§ 40 TZ).

2. Jugoslovanski Zakon o tisku je vseboval materialno tiskovno kazensko pravo v sedmem poglavju pod naslovom Odgovorne osebe in v osmem poglavju pod naslovom Kazniva dejanja. Vpeljal je osebno odgovornost pisca, urednika, izdajatelja, tiskarja in razširjevalca ali prodajalca po predpisih tiskovnega zakona. Odgovarjali niso več vsak zase, temveč drug za drugim. Kot glavni storilec je odgovarjal pisec in to za vsako natisnjeno besedilo, ki ga je napisal in podpisal, pa tudi za nepodpisano besedilo, če ga je urednik »izdal«. Če pa je bilo objavljeno besedilo brez piščevega dovoljenja, je kot pisec odgovarjal urednik ali tisti, ki je zadevo objavil (čl. 34 ZT). Urednik je bil odgovoren za vsa natisnjena besedila, katerih pisec ni bil znan, ali ni bil dosegljiv (čl. 35 ZT). Odgovornost izdajatelja je bila omejena. Odgovarjal je le, če je aktivno sodeloval pri objavi inkriminiranega dela ali če je opustil »dolžno pazljivost«. Kadar je na prvem zaslišanju povedal in dokazal, kdo je pisec ali urednik, je bil oproščen tudi »kazenske odgovornosti zaradi opuščene dolžne pazljivosti« (čl. 37 ZT). Tiskar (lastnik tiskarne oziroma prijavljeni poslovodja ali zakupnik) je bil odgovoren, če niso bili znani ne pisec ne urednik ne izdajatelj tiskovine, ali če je natisnil kaj brez označbe tiskarne, a je bila označba predpisana z zakonom (čl. 38

ZT). Razširjevalec ali prodajalec tiskovine, ki je vsebovala kaznivo dejanje, je bil odgovoren, kadar ni bil znan tiskar ali na tiskovini ni bil označen pisec, urednik ali izdajatelj (čl. 39 ZT). Izjemoma so odgovarjali pisec, urednik, izdajatelj, tiskar in razširjevalec vsak zase po določbah o subjektivni odgovornosti splošnega kazenskega zakona in sicer:

- kot storilci kaznivih dejanj komunistične ali anarhistične propagande in veleizdaje ter žalitve in krive obdolžitve kralja, članov kraljeve hiše in tujih »državnih poglavarjev« (členi 41, 45, 53 ZT),
- kot soudeleženci pri kaznivih dejanjih iz splošnega kazenskega zakona, ki so jih storile druge osebe zaradi njihovega spodbujanja oz. napeljevanja preko tiska (čl. 42 ZT).

Kazniva dejanja je zakon razvrstil v tri skupine:

- Kazniva dejanja »zoper obče interese« (členi 43-51 ZT)
Sem je spadalo med drugim: spodbujanje državljanov, naj nasilno spremene ustavo ali državne zakone, in sicer preko tiska s komunistično ali anarhistično propagando ali s hvaljenjem uporabe nasilja; težka kršitev javne morale, storjena s tiskom.
- Kazniva dejanja »zoper čast« (členi 52-64 ZT)
Sem sta bili uvrščeni tudi najpogostejši kaznivi dejanji v ohranjenih sodnih spisih: »kleveta« in »uvreda«. »Kleveta« je bila kriva obdolžitev, storjena z objavo neresničnih ter časti, dobremu imenu in družbenemu ugledu škodljivih dejstev, »uvreda« pa žalitev, storjena z objavo psovka ter besed ali izrazov preziranja ali omalovaževanja brez navedbe dejstev.
- Kazniva dejanja »Čisto tiskarskega značaja« (členi 65 do 72 ZT)
Sem je na primer spadalo razširjanje ali prodajanje zaplenjenih tiskovin ali objava tožbe ali drugih spisov iz kazenske zadeve, preden so bili prebrani na glavni obravnavi. Kazniva dejanja, ki jih je obravnaval zakon, nikakor niso predstavljala vseh kaznivih dejanj, ki jih je bilo mogoče storiti s tiskom. V členu 42 Zakona o tisku je bilo celo izrečno določeno: »Kazniva dejanja, ki niso omenjena v tem zakonu, a so učinjena s tiskom, se kaznujejo po zakonih, v katerih so omenjena«.

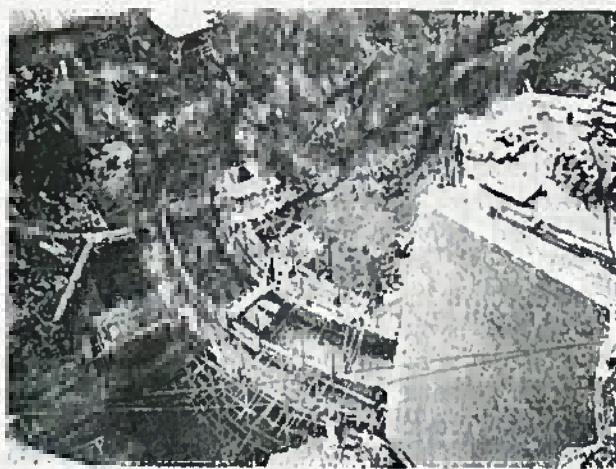
- Zakon z dne 17. 12. 1862 o kazenskem postopku v tiskovnih zadevah, drž. zak. za leto 1863, št. 7.
- Novela,
15. 10. 1868, drž. zak., št. 142;
9. 7. 1894, drž. zak., št. 161;
11. 8. 1914, drž. zak., št. 215.
- Sl. n. 8. 8. 1925, št. 179;
Drž. zak. 1869, št. 32;
Drž. zak. 1873, št. 119.
- Metod Dolenc, Glavne poteze našega tiskovnega prava, Slovenski Pravniki, XL/1926, str. 107.
- M. Muha, Zakon o štampi od 6. 8. 1925, Zagreb 1926, str. 58-67;
V. Knaflič, Traktat o tisku, Ljubljana 1930;
M. Dolenc, kot zgoraj, str. 108-109.
- Besedilo zakonskega člena je vzeto iz tiskovnega zakona, ki je izšel v I. zvezku zbirke avstrijskih zakonov, Ljubljana 1889.

ZUSAMMENFASSUNG

Druckdelikte 1874 - 1930

Jelka Melik

Das Strafverfahren, daß für die Druckangelegenheiten galt, war ein wenig anders vom allgemeinen Strafverfahren, was sich im Handeln mit den Schriften in den Gerichten spiegelte. Der Beitrag will Archivisten auf die besondere Sorgfältigkeit bei der Fachbearbeitung diesartigen Archivgutes, das eine ausgezeichnete Quelle für die politische und kulturelle Geschichte darstellt, aufmerksam machen und beschreibt im kurzen das formelle und materielle Druckstrafrecht, daß in Slowenien von 1874 bis 1930 in Kraft war.

Gradnja jezua pri Podselu za elektrarno Doblar leta 1938
(Fond Občina Sv. Lucija, 1938 t.e. 169, PANG)

Opombe

- Sergij Vilfan: Uvod v pravno zgodovino, Ljubljana 1991, str. 150.
- Tiskovni zakon z dne 17. 12. 1862, drž. zak. za leto 1863, št. 6.